

Toolkit de cercetare a fotbalului informal în context urban

Ghid de lucru aplicat

Introducere: Necesitatea cercetării fotbalului informal

Fotbalul informal este jocul practicat spontan în afara organizațiilor oficiale. Această practică se reflectă în elemente esențiale ale vieții urbane: accesul la terenuri de sport publice, relațiile sociale de vecinătate, inegalitățile de clasă, dinamica de gen și mecanismele de reziliență comunitară. Acest toolkit oferă instrumente practice și, pentru fiecare opțiune metodologică, argumente clare care explică alegerea fiecărei opțiuni în contextul cercetării fotbalului informal.

Instrumentul nu este dedicat exclusiv cercetătorilor cu experiență în științele sociale. Din contră, configurația sa este gândită pentru a fi accesibilă oricărui individ sau organizație care își dorește să înțeleagă minimal contextul social în care activează. Aplicarea acestui toolkit asigură accesul la un set de bază de informații. Rezultatele unei astfel de cercetări sunt exploratorii, dar esențiale pentru o aprofundare ulterioară. În acest caz recomandăm colaborarea cu specialiști care să creeze o metodologie adaptată contextelor specifice și obiectivelor organizațiilor implicate.

Obiective potențiale ale cercetării fotbalului informal

- Cartografierea spațiilor formale și informale de joc. Motiv: configurațiile spațiale (locația, tipologia, investițiile, amplasarea actorilor sociali) sunt fundamentale pentru a înțelege distribuția inegală a accesului la sport și pentru a propune intervenții urbanistice informate;

PsySoTraCo

ПСИХО-СОЦИАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ТРЕНЬОРИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СПОРТНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА МАРГИНАЛИЗИРАНИ ДЕЦА
PSYCHO-SOCIAL TRAINING OF COACHES TO IMPROVE SPORTS INTEGRATION OF MARGINALIZED CHILDREN
PREGĂTIREA PSIHO-SOCIALĂ A ANTRENORILOR PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA INTEGRĂRII SPORTIVE A COPIILOR MARGINALIZAȚI

- Documentarea modului în care spațiile urbane sunt reconfigurate pentru joc. Motiv: adaptările vernaculare (porți improvizate, marcaje pe asfalt) dezvăluie creativitatea locală și limitele infrastructurii publice, dar și potențialele riscuri la care se expun participanții și participantele;
- Identificarea actorilor sociali și a relațiilor dintre aceștia. Motiv: înțelegerea categoriilor sociale care participă la joc și a mecanismelor de incluziune/excluziune (gen, vârstă, etnie, venit);
- Analiza inegalităților de acces. Motiv: nu doar existența terenurilor contează, ci accesul efectiv la ele (costuri, reguli, orare);
- Corelarea contextului urban cu practicile sportive. Motiv: politicile urbane, dezvoltarea imobiliară și infrastructura determină posibilitățile reale ale locuitorilor de a practica sportul.

Etapele cercetării

Etapa de pregătire

- Delimitarea ariei de cercetare: trasarea unui perimetru clar pe hartă care oferă un cadru realist pentru cartografiere; perimetrul trebuie să fie suficient de mic pentru o acoperire detaliată prin aplicarea instrumentelor de cercetare, dar suficient de extins pentru a surprinde variații socio-spațiale;
- Documentare secundară: colectarea datelor urbanistice, demografice și rapoarte locale care permit contextualizarea observațiilor și ajută la formularea ipotezelor; de exemplu, corelarea spațiilor informale cu investițiile publice sau localizarea organizațiilor care oferă servicii fotbalistice formale;
- Formarea echipei: selectarea a 2–4 operatori și gruparea acestora în echipe de două persoane.

Etapa de observație directă

- Mersul prin cartier: parcurgerea de rute planificate în zile și la ore diferite pentru observarea repetată, la momente distincte, care să surprindă variațiile

PsySoTraCo

ПСИХО-СОЦИАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ТРЕНЬОРИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СПОРТНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА МАРГИНАЛИЗИРАНИ ДЕЦА
PSYCHO-SOCIAL TRAINING OF COACHES TO IMPROVE SPORTS INTEGRATION OF MARGINALIZED CHILDREN
PREGĂTIREA PSIHO-SOCIALĂ A ANTRENORILOR PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA INTEGRĂRII SPORTIVE A COPIILOR MARGINALIZAȚI

temporale — după școală, seara, în weekend — și să reducă biasul momentului izolat;

- Fotografierea și cartografierea: documentarea vizuală și geo-locală a fiecărui spațiu descoperit prin probe vizuale; geo-localizarea permite analiza spațială și corelarea cu date oficiale;
- Fișă de observație detaliată: completarea de către operatori a unor câmpuri standardizate care asigură comparabilitate între momentele culegerii datelor și între locații. Itemi potențial pe care fișa de observație să îi conțină:
 - Adresă / reper;
 - Tip de spațiu: stradă, curte, teren amenajat, teren viran etc;
 - Participanți: număr, vârstă, gen, interacțiuni etc;
 - Amenajare formală sau informală și materiale folosite;
 - Accesibilitate, bariere și riscuri;
 - Observații contextuale: vecini, autorități, program, mobilier urban din vecinătate, alte elemente relevante.

Etapa de interviu

- Interviuri semi-structurate bazate pe întrebări deschise care să îl ghideze pe respondent prin temele de interes, dar să îi și lase spațiu pentru povești, amintiri, experiențe individuale;
- Interviurile semi-structurate pot fi completate și de discuții informale avute cu persoane întâlnite de operatori în timpul observației;
- Eșantionare: mix *purposive* și *snowball*, incluzând tineri, părinți, *stakeholderi* și reprezentanți ai autorităților;
- Tematici cheie:
 - Istoria locului de joc, cu accent pe actorii care îl folosesc, interacțiunile dintre ei și transformările petrecute de-a lungul anilor;
 - Acces și bariere pentru a înțelege relațiile de putere informală asociată sportului;

PsySoTraCo

ПСИХО-СОЦИАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ТРЕНЬОРИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СПОРТНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА МАРГИНАЛИЗИРАНИ ДЕЦА
PSYCHO-SOCIAL TRAINING OF COACHES TO IMPROVE SPORTS INTEGRATION OF MARGINALIZED CHILDREN
PREGĂTIREA PSIHO-SOCIALĂ A ANTRENORILOR PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA INTEGRĂRII SPORTIVE A COPIILOR MARGINALIZAȚI

- Reguli informale și managementul conflictelor pentru a dezvălui mecanismele de autogestionare comunitară și relațiile de putere existente;
- Percepții asupra autorităților și politicilor locale pentru a scoate la iveală clasimul/rasismul structural (acolo unde e cazul), nivelul de încredere și posibilitățile de implicare a comunității în construirea unor politici locale destinate sportului în cartier;
- Diferențe de gen și incluziune pentru a identifica barierele specifice pentru persoanele de gen feminin, persoane de etnie romă sau alte grupuri vulnerabile.
- Analiza contextului urban și social care are ca obiectiv explicarea factorilor urbanistici și sociali esențiali. Această analiză trebuie să țină cont (dar nu se reduce la):
 - Tipul de locuire: blocuri vs. case;
 - Configurația spațiilor carosabile și pietonale;
 - Presiunea automobilistică și parcărilor;
 - Politici de regenerare urbană și impactul lor asupra adaptărilor vernaculare;
 - Stigmatizarea teritorială și impactul acesteia asupra investițiilor locale și a modului în care instituțiile răspund nevoilor comunității, inclusiv în ceea ce privește amenajarea unor terenuri de sport.

Recomandări practice și motivații

- Observații repetate care ajută la reducerea erorilor cauzate de situații neobișnuite;
- Folosirea hărților și a imaginilor foto;
- Implicarea respondenților și respondentelor în analizarea datelor pentru a crește relevanța interpretărilor și acceptabilitatea recomandărilor;
- Organizarea de ședințe de lucru săptămânale la care să participe coordonatorii cercetării împreună cu operatorii de teren pentru a discuta situațiile

PsySoTraCo

ПСИХО-СОЦИАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ТРЕНЬОРИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СПОРТНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА МАРГИНАЛИЗИРАНИ ДЕЦА
PSYCHO-SOCIAL TRAINING OF COACHES TO IMPROVE SPORTS INTEGRATION OF MARGINALIZED CHILDREN
PREGĂTIREA PSIHO-SOCIALĂ A ANTRENORILOR PENTRU ÎMBUNĂȚIREA INTEGRĂRII SPORTIVE A COPIILOR MARGINALIZAȚI

neprevăzute care pot să apară pe teren și a găsi împreună soluții de recalibrare a instrumentelor de cercetare;

- Raportarea orientată spre politici care asigură că rezultatele sunt transformate în recomandări concrete.

Instrumente recomandate

- Google My Maps / OpenStreetMap pentru cartografierea rapidă și partajabilă. Cele două aplicații sunt ușor de folosit și sunt accesibile operatorilor de teren pe telefon. Recomandăm delimitarea prealabilă a zonei de cercetare și testarea folosirii hărții de către operatori înainte de începerea cercetării de teren;
- QGIS pentru analizele spațiale mai sofisticate. Soft-ul permite suprapunerea datelor socio-economice peste datele culese de pe teren pentru a facilita corelarea practicilor fotbalului informal cu contextul socio-economic mai larg al cartierului analizat;
- Camera foto/telefon cu GPS activat pentru probele vizuale geo-referențiate.

Autori toolkit

- Ileana-Gabriela Szasz-Voinea (coordonatoare cercetare PsySoTraCo) – ileanaszasz@gmail.com
- Andrei Mihail (manager proiect PsySoTraCo) – andreitodor.mihail@proton.me